

Eesti Kohtunike Ühing

Pr Liisa-Ly Pakosta
justiits- ja digiminister
Justiitsministeerium
info@just.ee

Teie 01.07.2024 nr 8-1/5169-1
Meie 26.08.2024

Eesti Kohtunike Ühingu arvamus

Eesti Kohtunike Ühingule (EKOÜ) on saadetud arvamuse andmiseks tsiviilkohtumenetluse seadustiku ja kohtute seaduse muutmise seaduse eelnõu väljatöötamiskavatsus (tsiviilkohtumenetluste optimeerimise VTK). EKOÜ tänab Justiitsministeeriumit võimaluse eest esitada selle kohta arvamus.

EKOÜ toetab VTK-s kavandatud lahendusi ning eesmärgi, mida sealäbi soovitakse saavutada. VTK-s toodu osas soovime esitada järgmised tähelepanekud.

1. VTK-s on tehtud ettepanek pikendada hagi tagamise avalduse lahendamise tähtaega senise ühe tööpäevaga võrreldes kolme tööpäevani. EKOÜ toetab ettepanekut, kuid leiab, et analoogilisel viisil tuleks üle vaadata mitmed teised menetlustähtajad, mida erinevad õigusaktid (sealhulgas tsiviilkohtumenetluse seadustik ning pankrotiseadus) kohtunikule ette näevad. Olemasolevat kohtute töökoormust arvestades tuleks iga tähtaja puhul eraldiseisvalt hinnata, millist eesmärki on soovitud tähtaja seadmisega saavutada ning kas sellise eesmärgi saavutamine on endiselt võimalik ja vajalik. Kohtutele erinevate menetlustähtaegade seadmine iseenesest menetlusi ei kiirenda.

2. VTK-ga soovitakse anda senisest suuremat otsustuspädevust kohtunikuabidele ja juristidele. EKOÜ iseenesest toetab sellist lahendust, kuid meie hinnangul ei saa kõiki VTK-s viidatud hagi tagamise meetmeid (TsMS § 378 lg 1 punktid 1, 2, 4 ja 5) pidada vähem koormavateks hagi tagamise meetmeteks. Olukorras, kus hagi tagamise taotluse alusel otsustatakse kiireloomuliselt ja osaliselt piiratud teabe alusel isiku varale oluliste piirangute seadmist, võib tegu olla pigem keerulise õigusliku küsimusega. Ühtlasi ei nähtu VTK-st, kas või millises osas vastutab sellisel juhul hagi tagamise avalduse lahendamise eest kohtunik.

3. Lihtmenetluste osas soovitakse VTK-ga suurendada nende menetluste piirmäära. EKOÜ toetab lihtmenetluste piirmäära suurendamist, kuid leiab, et arvestades olemasolevat kohtupraktikat ei pruugi see anda menetluste optimeerimisel piisavat tulemust. Lisaks lihtmenetluste piirmäärade suurendamisele võiks kaaluda menetluskulude sidumist tsiviilasja hinnaga või näha ette, et sellistes hagimenetluse asjades, kus tsiviilasja hind ei ületa näiteks 100 eurot, ei ületa ka menetluskulude summa tsiviilhagi hinda. Selline regulatsioon võimaldaks vähendada kohtute tööd väikese hinnaga tsiviilhagide menetlemisel, kus sisuline õiguslik vaidlus puudub ning kus hagi esitamise tegelikuks eesmärgiks on menetluskulude väljamõistmise saavutamine. Analoogilise regulatsiooni näeb maksekäsu kiirmenetluste puhul käesoleval ajal ette TsMS § 484².

4. Riigilõivu tagastamise osas näeb VTK ette, et TsMS § 150 lõikest 4 jäetakse välja nõue, et riigilõivu saab tagastada üksnes menetlusosalise avalduse alusel. EKOÜ toetab planeeritud muudatust, kuid riigilõivu tagastamine kohtu algatusel ei peaks olema kohtu kohustuseks. Riigilõivu tagastamine kohtu algatusel peaks olema üks kohtule antud võimalustest, mida kohus saaks rakendada juhul, kui riigilõivu tagastamine on mitte ainult põhjendatud, vaid ka võimalik ilma täiendavaid toiminguid tegemata (kohtule on selge, kellele ja millisele kontole riigilõiv tagastada).

Austusega

(allkirjastatud digitaalselt)

Anu Uritam

Eesti Kohtunike Ühingu esimees